

Til lovforslag nr. L 139. Beretning afgivet af Udenrigsudvalget den 14. august 1991

Beretning

over

Forslag til lov om ophævelse af lov om forbud mod handel med Den Sydafrikanske Republik og Namibia og af lov om forbud mod nye danske investeringer m.v. i Sydafrika og Namibia

[af Annette Just (FP) og Duetoft (CD) m.fl.]

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder stillet spørgsmål til udenrigsministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Herefter ønsker et *flertal* (Socialdemokratiets, Socialistisk Folkepartis og Det Radikale Venstres medlemmer af udvalget) at tilkende-give følgende:

Den fortsatte vold og de seneste afsløringer i Sydafrika af ulovlige pengeoverførsler fra hemmelige fonde i de Klerks regering til Buthelezi Inkatha-parti, med det formål at splitte den sorte bevægelse imod apartheid og svække ANC's forhandlingsposition, viser, at udviklingen mod en demokratisk stat ikke er så problemfri, som man får indtryk af, når man lytter til dem, der straks ønsker alle sanktioner over for Sydafrika fjernet.

Hvis volden i Sydafrika skal stoppes og for-handlingsprocessen genetableres, er det nød-vendigt, at præsident de Klerk tager initiativer, som kan genetablere tilliden mellem den syd-afrikanske regering og ANC.

Flertallet mener, at en gradvis afvikling af sanktionerne i takt med den sydafrikanske re-gerings faktiske afvikling af apartheid er den bedste måde at sikre en fredelig udvikling hen imod et demokratisk og ikke racedelt samfund i Sydafrika. Presset imod den sydafrikanske re-

gering må samtidig opretholdes, indtil der er sikkerhed for, at også apartheidbestemmelserne i Sydafrikas grundlov fjernes.

På denne baggrund foreslås følgende køre-plan for afvikling af danske sanktioner over for Sydafrika:

Første fase indtræffer, når det er verificeret, at det sydafrikanske parlaments ophævelse af det komplekse af love, der udgør grundpillerne i apartheid, også reelt fjerner apartheid.

Det forudsættes desuden, at samtlige politi-ske fanger, efter aftalerne mellem ANC og den sydafrikanske regering, er frigivet, og at der er indgået en bindende aftale med UNCHR om de eksileredes tilbagevenden. Dette bidrager til, at aftalerne fra august 1990 mellem den sydafrikanske regering og ANC opfyldes, hvorved vejen banes for forhandlinger om en demokratisk forfatning.

Når Folketinget mødes igen første tirsdag i oktober, vurderes det i Udenrigsudvalget, om dette er tilfældet, og under denne forudsæt-ning foretages – efter samråd med de øvrige nordiske lande – følgende:

Ophævelse af lov nr. 243 af 6. juni 1985 om forbud mod danske investeringer i Sydafrika.

Undtagelse af tjenesteydelser fra handels-embargoen i medfør af lov nr. 289 af 4. juni 1986 om forbud mod handel med Sydafrika.

Undtagelse af enklaven Walvis Bay fra den danske sanktionslovgivning for så vidt angår handel med Namibia.

Fjernelse af det danske forbehold over for ophævelse af EF's sanktioner mod Sydafrika.

Anden fase indtræder, når der er startet et forfatningsarbejde, som de vigtigste interesser i Sydafrika er enige i, og det står klart, at der hermed tages afgørende skridt hen imod ændring af den sydafrikanske forfatning således, at alt, hvad der har med raceopdeling at gøre – f.eks. forskellige kamre for forskellige racer – fjernes, at endemålet er én mand én stemme (samt minoritetssikring), og at afstemningen om forfatningen overvåges af internationale valgobservatører. Når Udenrigsudvalget har konstateret, at disse betingelser er opfyldt, foretages følgende:

Ophævelse af den resterende del af lov nr. 289 af 4. juni 1986 om forbud mod handel med Sydafrika.

Ophævelse af lov nr. 267 af 27. maj 1986 om forbud mod import af kul fra Sydafrika.

Omlægning af »apartheid-bevillingen« til overgangsbiand til Sydafrika, omfattende fortsat humanitær og uddannelsesmæssig biand, gradvis udvidet til også at omfatte udviklingsorienterede indsatser, især inden for uddannelse og fremme af demokrati. Overgangsbianden vil blive givet gennem private organisationer. Der oprettes et rådgivende udvalg svarende til Apartheid-udvalget.

Tredje fase indtræder, når FN's sikkerhedsråd vedtager at ophæve FN's våbenembargo. På det tidspunkt foretages følgende:

Ophævelse af kgl. anordning nr. 40 af 3. februar 1978 om forbud mod salg af våben m.v. til Sydafrika.

Et *mindretal* (Det Konservative Folkeparti og Venstres medlemmer af udvalget) ville have foretrukket, at man indledte den gradvise fjernelse af sanktionerne allerede nu, men vil kunne tilslutte sig den af flertallet foreslåede plan for afvikling af sanktionerne.

Mindretallet finder, at regeringen bør fremsætte forslag til iværksættelse af afviklingen af sanktionerne forud for den af flertallet fastsatte dato, såfremt udviklingen i Sydafrika fører til, at de opstillede kriterier vil være opfyldt inden denne dato.

For så vidt angår spørgsmålet om samråd med de andre nordiske lande, første gang på det nordiske udenrigsministermøde den 19.-20. august 1991, er det partiernes opfattelse, at nordisk samråd kun kan tillægges begrænset betydning, idet Finland og Island allerede har taget selvstændige skridt til at hæve nationale sanktioner.

Et *andet mindretal* (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) ønsker endnu en gang at slå fast, at den eneste måde, hvorpå Danmark kan være med til at hjælpe den sydafrikanske befolkning, uanset farve, er ved at ophæve sanktionerne øjeblikkeligt.

Enhver forargelse imod den sydafrikanske regering, fordi den måtte have støttet Inkathabevægelsen ved at betale leje af plads til at holde møder på, er at regne for det rene hykleri, idet alene den danske stat støtter ANC med et tocifret millionbeløb om året.

Den sydafrikanske regering har gjort alt, hvad der har stået i dens magt, for at få ANC og Nelson Mandela til forhandlingsbordet for at forhandle sig frem til en praktisk mulighed for flertalsstyre med lige muligheder for alle sydafrikanere, uden skelen til race.

ANC har på den anden side gjort det helt klart for hele verden, at man ikke kan stole på en aftale, som ANC har indgået, idet de hele tiden strammer deres krav, som efterhånden er helt umulige.

Et eksempel herpå er det sidst fremkomne krav fra ANC (2. august 1991). ANC sagde, helt frem til en uge før det aftalte møde, at de ville optage forhandlinger med regeringen, så snart præsident de Klerk havde udskiftet to ministre; men nu hvor det er gjort, udtaler Nelson Mandela, at hele regeringen skal trække sig tilbage for at lade magten overgå til en overgangsregering.

De Klerk er nu låst fast, idet han har frigivet alle dem, der kunne regnes for politiske fanger, har gennemtruffet en ophævelse af den lovgivning, der indeholdt apartheid, nemlig lovgivningen vedørende ejendomsregler (bopælskriteriet) og har tilladt alle sydafrikanere at vende tilbage fra udlandet; så sent som sidste weekend blev flere tusinde ANC-tilhængere fløjet til Sydafrika. Foruden alle de andre spørgsmål, som man havde aftalt, har man også tilladt det kommunistiske parti. Til sidst har

de Klerk nu udskiftet de to ministre, som var Mandela imod. Hvis de Klerk går længere, er der vist ingen, der kan forudse konsekvenserne, men én ting er sikker: den sydafrikanske befolkning vil ikke se til længere, og man risikerer derfor, at de hvides neo-nazistiske kræfter får gevaldig opbakning. Netop disse hvide apartheidtilhængere var vel det, et politisk flertal ville undgå; men en fastholdelse af sanktionerne beviser over for den sydafrikanske befolkning, at de Klerks forhandlingsmodel er slået fejl, og at verden udenom kun vil lytte til det kommunistiske ANC.

Derfor mener Fremskridtspartiet, at en total ophævelse af sanktionerne vil være det bedste, men det skal ske hurtigt og effektivt. Det vil vise vejen for accept af præsident de Klerks kamp for fjernelse af forskelsbehandlingen i Sydafrika samt give rygstøtte til en ny grundlov.

Et *tredje mindretal* (Centrum-Demokraternes medlem af udvalget) ønsker stadig sanktionerne mod Sydafrika totalt ophævet straks. Fortsatte sanktioner sinker reformprocessen, kan bringe den reformvenlige regering i fare på grund af angreb fra den hvide højrefløj og skader sociale fremskridt i landet. Mindretallet må imidlertid erkende, at det ikke kan få flertal for dette synspunkt i Folketinget.

CD hilser derfor med glæde, at et bredt flertal nu har udarbejdet en plan for en kommende afvikling af sanktionerne. Det er da altid et skridt fremad. Men CD beklager, at planen indeholder mange luftige forbehold og vendinger, der kan give anledning til en lang fortsat politisk konfrontation, før praktiske skridt i afviklingen kan tages. CD forudser derfor, at den påbegyndte fjernelse af sanktioner ikke sker hurtigt. Det vil være et meget negativt signal at sende til Sydafrika, og CD frygter, at dette kan gøre reformprocessen unødvendigt langvarig og blodig.

EF-landenes ambassadører har i en rapport til Fællesskabet fastslået, at den sydafrikanske regering lovgivningsmæssigt har levet op til løfterne om en ophævelse af apartheid. Men ambassadørerne understreger, at de sociale

forhold i landet betyder, at der i en lang årrække stadig vil være forskelsbehandling mellem forskellige befolkningsgrupper. Det er altså ikke længere et apartheidproblem, men et socialt problem. Det løses ikke via sanktioner, men via øget økonomisk vækst. Problemerne i Østeuropa og Sovjet samt problemerne i Sydafrika er således parallelle. Derfor bør løsningsmodellen også være den samme. CD ønsker derfor en massiv økonomisk støtte til Sydafrika, gerne styret af EF. Støtten kunne bl.a. bruges til uddannelsesmæssige og erhvervsfremmende projekter. Støtten skulle ikke gives gennem regeringen eller ANC, men for neutralitetens skyld i en længere periode styres af bidragslandene. En sådan politik over for Sydafrika vil være fremadrettet og reformfremmende og skabe et mindre modsætningsfuldt Sydafrika. En fastholden ved sanktionerne vil derimod styrke polariseringen og de blodige konflikter i landet.

Et *fjerde mindretal* (Kristeligt Folkepartis medlem af udvalget) har ønsket at tilkendegive følgende:

« Allerede under debatten i Tinget den 15. november 1990 foreslog Kristeligt Folkeparti en trinvis afvikling af sanktionerne i takt med afviklingen af apartheid, således at ophævelsen af de enkelte elementer blev betinget af væsentlige sydafrikanske skridt til afskaffelse af apartheidsystemet, og opfordrede udenrigsministeren til at udarbejde en »køreplan« herfor.

Lempelsen i februar 1991 var et rimeligt skridt på baggrund af de Klerks initiativer, og det sydafrikanske parlaments ophævelse af de 4 hovedlove i juni havde efter Kristeligt Folkepartis opfattelse været en rimelig anledning til at ophæve endnu et sanktionselement, og mindretallet forsøgte under debatten den 29. maj at skabe mulighed herfor.

Kristeligt Folkeparti udtrykker glæde over den brede tilslutning, der nu er til en trinvis afvikling, og partiet tilslutter sig den køreplan, som er indeholdt i Socialdemokratiets, Socialistisk Folkepartis og Det Radikale Venstres beretningsbidrag.

P.u.v.

JØRGEN WINTHER
formand

Til lovforslag nr. L 29. Beretning afgivet af Skatteudvalget den 30. august 1991

Beretning

over

Forslag til lov om ændring af lov om beskatning af indkomst i forbindelse med kulbrinteindvinding i Danmark (kulbrinteskatteloven)

(Reduktion af kulbrinteafdraget og adgangen til at fratække renter ved opgørelse af kulbrinteskattegrundlaget)
[af Jens Thøft (SF) m.fl.]

Et *mindretal* (Socialdemokratiets og Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget) konstaterer:

- at kulbrinteskatten endnu kun har indbragt et helt ubetydeligt provenu i forhold til forventningerne,
- at kulbrinteskatten heller ikke i de kommende år kan forventes at indbringe noget provenu, og
- at der, siden kulbrinteskatteloven blev vedtaget, er sket betydelige ændringer i omkostningerne ved olieudvinding, i olieprisen og i samfundets inflationsrate.

På denne baggrund opfordrer mindretallet skatteministeren til at søge belyst, om kulbrinteskatten, herunder kulbrinteafdraget og afdraget for finansieringsomkostninger, fungerer hensigtsmæssigt.

Mindretallet opfordrer skatteministeren til at nedsætte et hurtigtarbejdende ekspertudvalg, rekrutteret såvel inden for som uden for den statslige skatteforvaltning, der senest den 1. juli 1992 skal fremlægge en betænkning om kulbrinteskatten. Betænkningen skal foruden ovennævnte forhold også inddrage andre olieproducerende europæiske landes kulbrintebeskatning i overvejelserne, idet der henvises til L 29 – bilag 4, der indeholder ministerens oplysninger om skatteforholdene i udvalgte nord-europæiske lande. I det omfang det nedsatte

ekspertudvalg måtte mene, at kulbrinteskatten ikke virker hensigtsmæssigt, bør udvalget desuden fremlægge forslag til mulig lovændring herom.

Et *andet mindretal* (Det Konservative Folkepartis, Venstres og Kristeligt Folkepartis medlemmer af udvalget) bemærker, at kulbrinteskatteloven blev gennemført i 1982. De økonomiske og teknologiske forhold for efterforskning og indvinding af kulbrinter har ændret sig betydeligt i løbet af de knap 10 år, hvor loven har virket. Olieprisen er væsentlig lavere end i 1982, og det samme gælder inflationsraten og renteniveaet.

Den lavere oliepris er den væsentligste årsag til, at provenuet af den særlige kulbrinteskate har været mindre end forventet ved lovens gennemførelse. Meget korte perioder med høje oliepriser som f.eks. under Golfkrisen i forlængelse af længere perioder med lave oliepriser giver ikke de specielt store fortjenester, som det er intentionen at beskatte med den særlige skat på 70 pct.

Mindretallet opfordrer på denne baggrund skatteministeren til senest januar 1992 at fremkomme med en redegørelse om, hvorledes kulbrinteskatten hidtil har virket, og en analyse af kulbrinteskatten på baggrund af de ændrede samfundsøkonomiske forhold. Der skal endvi-

dere foretages en sammenligning af de danske kulbrinteskatteregler med reglerne i Norge og England. I redegørelsen skal indgå overvejelser om mulige forenklinger af loven.

Et *tredje mindretal* (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) skal med mest mulig styrke advare mod Socialistisk Folkepartis lovforslag. Socialistisk Folkeparti foreslår, at kulbrintebeskatningen strammes ved en reduktion af de særlige kulbrintefradrag og en begrænsning af rentefradragsretten ved beregning af den særlige kulbrinteskate. Fremskridtspartiet er imod begge Socialistisk Folkepartis forslag.

En gennemførelse af Socialistisk Folkepartis forslag vil betyde en ændring af de forudsætninger, under hvilke bevillingshaverne og deres partnere siden 1982 har iværksat investeringer for milliardbeløb til efterforskning og indvinding af olie og gas i vores del af Nordsøen.

Ved indførelsen af kulbrinteskatteloven kom der en feltbegrænsning, der er i strid med alle hidtil kendte anvendte principper for beskatning, og som bygger på en fuldstændig tilfældig frasortering af enkelte områder, som formodes at kunne give overskud. Den skattepligtige må så selv bære underskuddet på de øvrige områder. En reduktion af det særlige kulbrintefradrag vil yderligere forstærke denne forvriddning og yderligere forøge den væsentlige økonomiske risiko, der til stadighed er forbundet med efterforskning og produktion af olie og gas.

I 1981 blev der med et politisk flertal gennemført en grundlæggende ændring af forudsætningerne for DUC's aktiviteter i Nordsøen, Fremskridtspartiet stemte imod, og vi anser stadig lovgivningen fra 1981 for tyveri. Siden vedtagelsen af kulbrinteskatteloven i 1982 har DUC iværksat investeringer for 28 mia. kr. (i 1990-priser) og har netop offentliggjort planer for yderligere investeringer i Danfeltet med i alt 4 mia. kr. Da disse meget betydelige investeringer alle er sket under 1982-lovens forudsætninger, vil det være helt urimeligt, om man nu med Socialistisk Folkepartis lovforslag gennemfører ændring med tilbagevirkende kraft.

Formålet med kulbrinteskatten var at indføre en særbeskatning af de helt ekstraordinære fortjenester, som de kraftige prisstigninger på olie i årene forud for lovens vedtagelse kunne

resultere i, men samtidig også skabe incitament til at øge aktiviteten i Nordsøen. Hvis DUC – eller andre – skal have et seriøst økonomisk grundlag for Nordsøaktiviteterne, må økonomien være rimeligt funderet. Socialistisk Folkepartis påstand om, at den nuværende kulbrinteskate er utilstrækkelig, bygger på misforståelser og misundelse. Forholdet er det, at der i perioden fra 1985 og frem til olieprisfaldet i 1986 blev betalt særlig kulbrinteskate, i alt 473 mio. kr., fra DUC's aktiviteter. Loven har med andre ord virket helt efter hensigten. Kombinationen af høj oliepris (US\$ 27 pr. tønde) og høj dollarkurs (11,5 kr./US\$) gav særlig høje oliepriser og derfor også skatteafkast.

Når der derudover ikke har fundet kulbrintebeskatning sted, skyldes det dels udviklingen omkring olieprisen og dollarkursen og dels, at DUC til stadighed har øget efterforskning m.v. i Nordsøen. Det er efter Fremskridtspartiets mening meget kortsynet af Socialistisk Folkeparti, når man her og nu vil sikre ekstra skatteafkast fra DUC, som vil have en reduceret efterforskningsaktivitet som følge. Det er helt klart i dansk interesse, at DUC fortsætter sine investeringer i Nordsøen. Efterforskning og produktion af olie og kul i Nordsøen er på kort og lang sigt af langt større værdi end en kortsigtet skattejagt på DUC.

Fremskridtspartiet mener, at der er al mulig grund til at glæde sig over, at DUC i dag har samlede investeringer for 56 mia. kr. i Nordsøen (1990-priser). DUC har professionelt og dygtigt varetaget opgaverne i Nordsøen og risikovilligt stillet betydelige milliardinvesteringer til rådighed. Det er efter Fremskridtspartiets opfattelse i dansk interesse at sikre et fortsat højt DUC-aktivitetsniveau i Nordsøen. Den senere tids betalingsbalanceforbedringer skyldes jo ikke mindst, at betydelige mængder energi nu ikke længere skal importeres.

Fremskridtspartiet skal derfor opfordre flest mulige til at afvise Socialistisk Folkepartis ideer på dette område og afholde sig fra ændringer af kulbrintebeskatningsloven.

Et *fjerde mindretal* (Det Radikale Venstres medlem af udvalget) bemærker, at selv om mindretallet ikke kan støtte selve lovforslaget, har besvarelsen af de af udvalget stillede spørgsmål bragt oplysninger frem, som bør følges op.

For det første er det blevet bekræftet, at den særlige danske kulbrinteskate ikke indbringer provenu i disse år.

For det andet er det beskrevet, at der er væsentlige forskelle i beskatningsreglerne i Danmark, Norge og Storbritannien. For alle tre lande gælder det dog, at provenuet for årene 1984 og 1985 var større end såvel foregående som efterfølgende år, hvilket indikerer, at der snarere er tale om gradforskelle end om principielle forskelle.

I betragtning af, at kulbrinteskatteloven snart har eksisteret i 10 år, og at andre lande inden for denne periode har ændret deres lovgivning, skal mindretallet opfordre skatteministeren til at iværksætte et udredningsarbejde, der tager sigte på at foreslå ny lovgivning på området. Udredningsarbejdet bør dels omfatte en analyse af lovens hidtidige virkning på danske efterforskningsaktiviteter, dels drage sammenligninger med udenlandsk lovgivning. Udredningsarbejdet bør være afsluttet inden udgangen af 1991.

P.u.v.
PIA GJELLERUP
formand